

VRATIŠINEC – PRVI SPOMENIK ŽRTVAMA JUGO-KOMUNISTIČKOG TERORA U MEĐIMURJU

Piše: Franjo TALAN

Ostat će zapisano da je na Dan neovisnosti Republike Hrvatske, u srijedu 8. listopada 2008. godine, u Vratišincu u gornjem Međimurju varaždinski biskup **Josip Mrzljak** blagoslovio spomen-obilježje poginulim hrvatskim braniteljima i žrtvama poratnoga komunističkog terora s područja istoimene župe posvećene Uzvišenju Svetoga križa, a tom je prilikom komemoraciji, blagoslovu i misi zadušnici prisustvovalo više stotina ljudi koji su se došli pokloniti žrtvama, stradalim i poubijanim vjernicima, likvidiranim u slijepoj mržnji jugo-komunističkog terora prema Katoličkoj crkvi i međimurskim hrvatskim seljacima.

Spomen-obilježje u Vratišincu dostojan je spomen žrtvama komunističkog terora i hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata

Naravno da se podizanje spomen-obilježja žrtvama komunističkog terora župe Vratišinec moglo ostvariti tek uspostavom samostalne hrvatske države i uvođenjem demokracije, što se ostvarilo tek nakon provedenih prvih demokratskih izbora 1990. Propašću Jugoslavije slobodnije se počelo govoriti i pisati o zlodjelima komunističkog sustava koji je u Hrvatskoj došao na vlast u ratnim i poratnim danima Drugoga svjetskog rata, nakon sloma Nezavisne Države Hrvatske i propasti nacističke Njemačke i njenih saveznika.

Zemljište darovao hrvatski branitelj

Pripreme za podizanje spomen-obilježja žrtvama komunističkog terora trajale su od osamostaljenja, a na inicijativu mještana, općina Vratišinec dala je suglasnost još 1997. godine. Kako se u kasnijem razdoblju na

općinskom terenu nije mogla pronaći lokacija za podizanje spomen-obilježja, ono je sagrađeno na privatnoj parceli koju je za tu svrhu darovao **Mijo Matoša** iz Zagreba. Ona se nalazi nasuprot parkirališta i ulaza u groblje u Vratišincu, s lijeve strane županijske ceste koja povezuje Čakovec, Vratišinec i Peklenicu.

Govor prof. dr. Zvonimira Bartolića, hrvatskoga književnika i predsjednika Matice hrvatske Čakovec

Kako je bilo i najavljeno, komemoracija je započela hrvatskom himnom koju je otpjevao zbor župa Vratišinec, a nakon toga okupljene, goste i uzvanike pozdravio je **vlč. Pavao Mesarić**, domaći župnik, koji je sudionicima komemoracije naglasio da smo se okupili kako bismo

potvrdili stajalište **bl. Alojzija Stepinca**, koji je kao žrtva jednog režima osudio sve totalitarizme i bio ustrajan u ljubavi prema svom narodu i domovini. U ime organizatora, Društva za obilježavanje grobišta ratnih i poratnih žrtava, okupljene je pozdravio **Franjo Talan**, predsjednik udruge, a u svom izlaganju je rekao:

«Danas, 8. listopada 2008. godine, na Dan neovisnosti Republike Hrvatske, pozdravljam Vas u ime suorganizatora, Društva za obilježavanje grobišta i Matice Hrvatske ogranak Čakovec. Pozdravljam Vas u ovome prelijepom kutku Međimurja, gdje se danas sjećamo tragičnih događaja koji su se u ovom kraju zbili nakon završetka Drugoga svjetskog rata, u komunističkim progonima stanovništva.

Posebno na dolasku zahvaljujem našem biskupu, mons. Josipu Mrzljaku, a pozdravljam i ostale svećenike nazočne kao i predstavnike vlasti, općinske, županijske i državne. Iz Vlade su se ispričali da ne mogu doći, a isprika je došla i iz Ministarstva kulture. Čast mi je pozdraviti **prof. dr. Zvonimira Šeparovića**, predsjednika Hrvatskog žrtvoslovnog društva i ostale članove društva. Ovdje s nama su i **prof. dr. Zvonimir Bartolić** i članovi Matice hrvatske. Pozdravljam i prisutne predstavnike Udruge branitelja HOS-a „Mijo Modrić“, koji je bio hrvatski branitelj i član našeg Društva, a pozdravljam i članove Udruge branitelja kluba Petrijanec. Također pozdravljam **Alfreda Obranića**, predsjednika Hrvatskog društva političkih zatvorenika, kao i sve uznike koji su zbog svojih uvjerenja u komunističkim zatvorima Jugoslavije sanjali slobodu koju su u Domovinskom ratu hrvatski branitelji i ostvarili. Pozdravljam i sve pripadnike udruge Hrvatski domobran, iz Koprivnice, Slatine i ostalih mjesta, i članove udruge Macelj, članove Društva iz Virovitice, a posebno pozdravljam izaslanstvo iz Dubrovnika, koje sačinjavaju **Mate Račević**, predsjednik Udruge Daksa 1944/45, gđu **Mariju Obad**, tajnicu udruge Udovica Hrvatski branitelja Domovinskog rata – Dubrovnika te članove udruge Hrvatski domobran ogranak Dubrovnik».

Obilježavanje grobišta prešućivanih hrvatskih žrtava

Nakon što je ukratko opisao povijest Društva i nabrojio njegove najvažnije pothvate, Talan je riječ prepustio **Josipu Kolariću**, koji je do ukidanja Komisije za utvrđivanje ratnih i poratnih žrtava bio voditelj Istraživačkog središta Čakovec koje je djelovalo za područje Međimurja, te je kao takav obavio najsveobuhvatnije istraživanje žrtava poratnih stradanja u Međimurju. Kolarić je istaknuo: «Naše današnje okupljanje pred ovim spomen obilježjem jest prije svega odavanje sućuti ljudima koji su poratnih godina Drugoga svjetskog rata, mučki ubijeni i o kojima se desetljećima nije smjelo govoriti. Što su zgriješili, nije pred sudom dokazano, a život su izgubili zbog neslaganja s jugo-komunističkim režimom ili jednostavno zbog drugačijeg mišljenja.

Prof. dr. Zvonimir Šeparović govori na komemoraciji

Teške su bile te poratne godine za sve slojeve ondašnjeg društva. Jednako su stradavali, seljaci, radnici, službenici, svećenici. I za spomen hrvatske samostalnosti skidala se glava. Brojne su žrtve poratnog razdoblja u Međimurju. Tri masovne grobnice ni danas nisu u potpunosti istražene. Ljudi u kožnim kaputima dolazili su noću, lupali po prozorima i odvodili odabrane. I tu svaki trag o žrtvi jednostavno nestaje. Ova župa jedna je od onih s najviše stradalih, a doživjela je i ne tako davnu smrt sirotoga seoskog veseljaka Rudija Mutvara podmuklo ubijenog 1987. godine. Ovo spomen obilježje prvo je u Međimurju s imenima nevinih žrtava komunističke diktature i prvo obilježje hrvatskim braniteljima Domovinskog rata s istaknutim križem, simbolom naše patnje i vjere s kojim smo, s krunicom u ruci, krenuli u boj za Domovinu.

Ovim činom pridružili smo se europskoj i saborskoj deklaraciji o osudi zločina totalitarnoga komunističkog

poretka u svijetu i u Hrvatskoj od 1945 do 1990. god, koja između ostalog kaže: 'Žrtve zločina totalitarnih komunističkih režima i njihove obitelji zaslužuju sućut, razumijevanje i priznanje za svoje patnje'. Stoga danas s posebnim štovanjem suosjećamo s rodbinom davno nestalih žrtava ljudskog bezumlja i vjerom kako se slično nikada ne će ponoviti. Ovo spomen obilježje nije podignuto da osuđuje one koji su zločine počinili, nego da bude podsjećanje živima kako je pravda jedini izvor na kojemu se valja napajati. Okupljaj nas oko tog izvora, Gospodine!»

Barbara Turk je svoj iznimni doprinos dala i govorom u Vratišincu

Voditelj programa zahvalio je J. Kolariću, te riječ gospođi **Barbara Turk**, bez čijeg nesebičnog i samoprijegornog rada vjerojatno ne bi došlo do podizanja ovog spomen-obilježja. U svom izlaganju gospođa Turk je, između ostaloga, rekla kako tijekom priprema i gradnje bilo različitih poteškoća, nerazumijevanja, pa i protivljenja. Ipak, uspjelo se, usprkos svemu, poštujući zakonske odredbe i zahvaljujući dobrim ljudima, a posebno zahvaljujući hrvatskom branitelju Miji Matošu – vratišinskom sinu koji je darovao zemljište za gradnju spomen-obilježja, moralnoj i materijalnoj podršci biskupa i župnika **Pavla Mesarića** te Županije međimurske, Matice hrvatske i njezinog predsjednika prof. Bartolića, privatnog poduzetnika **Damira Frančića**, koji je darovao sav građevinski materijal za gradnju spomen obilježja.

Potom je B. Turk pobrojala žrtve jugo-komunističkog terora iz župe Vratišinec koje su nositelji poratne vlasti u Međimurju poubijali. Među žrtvama je i župnik **Hinko Kroder**, župnik u Vratišincu. Mučenik Kroder, iako Bavarac, jako je zavolio Hrvatsku i izvrsno je govorio hrvatski jezik. Osjećao se Hrvatom i borio se za dobrobit Hrvatske, osobito protiv mađarizacije u Međimurju. Nije se bavio politikom. Bio je dobar pastir svoga stada. Kao župnik proveo je 24 godine u Vratišincu i uzorno vodio svoju župu. Sve optužbe koje su protiv njega naveli komunisti, bezočne su laži. Vlč. Kroder bio je uzoran svećenik, o čemu govore brojna svjedočanstva župljana. Izgarao je za svoje vjernike - Hrvate. To je bilo dovoljno da ga ondašnja partija stavi na listu nepoželjnih i da ga strijelja. Čim su komunisti došli na vlast, nakon Drugoga svjetskog rata, zatvorili su župnika Krodera u stari grad u Čakovcu, a zatim su ga odveli u Varaždin i strijeljali.

Domaći župnik, vlč. Pavao Mesarić, pozdravio je nazočne

Nakon Drugoga svjetskog rata ubijeni su i ostali mještani Vratišince: **Josip Mađarić** i tadašnji poštar **Roko Cimbola**. Godine 1947 i naselje Peklenica je u jednom danu ostalo bez četvorice mladića, dvadesetogodišnjaka. Uhićeni, odvedeni i ubijeni su bili **Josip Razlek, Roko Novinić, Vid Zdravec** i **Antun Horvat**. Podanici zločinačkog komunizma našli su povod za uništenje još desetak Hrvata iz Peklenice, od kojih se danas znaju imena **Valenta Tarandeka, Rudija Saboa, Valenta Škvorca, Mije Jambrošića** i **Valenta Mundara**. U Gornjem Kraljevcu na stravičan način ubijen je hrvatski domoljub, intelektualac i vjernik **Valent Tuksar**. Za vrijeme mađarske okupacije Međimurja, Valent je zastupao međimurske Hrvate u Varaždinu gdje je bio u izbjeglištvu do kraja rata. Na blagdan Velike Gospe 1947., nakon povratka s hodočašća iz Marije Bistrice, uhićen je i odmah strijeljan ispred kuće, pred ženom i djecom, dok su mu braća bila uhićena i mučena. **Ivan Tuksar** dva je tjedna prije toga odveden u nepovrat i ubijen, kao i

djevojka **Cecilija Varošaneć**. Na sličan način nestali su još i **Jakob Šimunić, Tomo Tkalec** i

Slavo Sršan, kao i **Antun Turk** iz Križovca. Posljednja žrtva polustoljetnoga jugo-komunističkog terora bio je **Rudi Mutvar** iz Križovca, uhićen 1987., u pritvoru mučen i na smrt pretučen zbog pjevanja hrvatskih domoljubnih pjesama. Većini navedenih mučenika ne zna se za grob pa im je ovo spomen obilježje i mjesto gdje se za njih mogu zapaliti svijeće.

Hrvatska šutnja pred zločinima

Potom se nazočnima obratio prof. dr. Zvonimir Bartolić, hrvatski književnik i predsjednik ogranka Matice hrvatske Čakovec, koji je, između ostalog, naglasio: «Istraživanja totalitarnih ideologija, fašizma, nacizma i komunizma, i na njima zasnovanih totalitarnih režima, tema je koja ne prestaje fascinirati pronalaženjem sve veće količine zla. Totalitarni režimi bez neprijatelja nisu mogli živjeti, ako ga nisu imali, onda su ga proizvodili. Kao paradigma takve totalitarne zločinačke države, koja je sudila i Stepinca, od samih početaka svojega postojanja, Jugoslavija je vjeran primjer za to. Je li tu istodobno demonskom silom buknuła pomahnitala ljudska destrukcija, protiv koje, po **Frommu**, nema lijeka ili je u pitanju antičko **Eshilovo** proročanstvo u Orestiji, da zločin rađa zločin, još uvijek pred tim pitanjem stojimo bez pravoga odgovora. Filozofi, politolozi, sociolozi, povjesničari, književnici manje-više su jednodušni u njihovoj osudi. Ipak, kad god se osuda komunizma i njegovih stravičnih zločina stavi na dnevni

red, u Hrvatskoj se gotovo uvijek postuliraju bezbrojni izgovori za amnestiju tih zločina.

Molitvu je predvodio varaždinski biskup mons. Josip Mrzljak

To je fenomen pred kojim se svaki istraživač, svaki pisac, svaki moralan pravdoljubiv čovjek, koji se suočava s tim, htio to ili ne, mora zamisliti. Moramo se i zapitati što se to događa s nama?

Odjednom kao nekakva fatamorgana iz zemlje niču aveti eskadrona smrti, koji tutnje u našim glavama, tutnje aveti straha, da, aveti straha, pred kojima se reterira. Kamo? U šutnju! Tu ništa ne pomažu Rezolucije parlamenta Europe od 25. siječnja 2006., a

Bleiburg, križni putovi, bezbrojna stratišta, njih oko 1300, logori, logori za ratne zarobljenike, logori za ratne „profitere“, logori za Hrvate, logori za Nijemce, Stara Gradiška, Lepoglava, Goli otok, Grgur, reaktivirani Jasenovac, bezbrojni logori, godina 1971., umorstva političkih protivnika demagoški se relativiziraju tobožnjim **Brozovim Ne Staljinu**. Na poseban demagoški način svi ti zločini relativiziraju se i jeftinim diktatorskim brijunskim razglednicama s filmskim divama i Brozovim admiralskim pozama u adoraciji velikoga mirotvorca na Galebu.

Naravno, više je nego normalno da ostatke bivše partijske i medijske nomenklature te razglednice, taj agitpropovski kič – uz srcepatelne arije – *Drugarice, posadimo cvijeće kud se vojska druga Tita kreće* – i danas iznuđuju uzdahe. A nitko nikad od tatarsko-turskih vremena Hrvatsku nije tako zavio u crno kao upravo ta vojska, na žalost. Ulazeći u hrvatske gradove i sela umjesto radosti oslobođenja, ona je donosila strepnju i crne egzekutorske liste za strijeljanje. Za Hrvate kao narod i za Hrvatsku kao državu to je više nego groteskno, na pragu ludila. Kao što je nakon Prvoga svjetskoga rata Hrvatska bila komadana, još je više bila komadana nakon Drugoga svjetskoga rata.

Izaslanstvo udruge Daksa 1944.-1945., predvođeno Matom Rončevićem, polaže vijenac

Bivša komunistička nomenklatura, koja sada navlači antifašističke kostime, zasigurno je puna uzdaha i žudnje „za dobrim starim vremenima“. Srbija i Crna Gora izravno su oružano napale Hrvatsku, počinivši velike zločine i nanijevši ogromne materijalne štete, ali nikada nisu platile ratnu odštetu. Iz BiH su srpske četničke paravojske mjesecima razarale hrvatske gradove – ubijajući djecu, žene, starce – dok Slovenija držeći pod okupacijom Sv. Geru i oduzevši hrvatskim štedišama novac, još

uvijek atakira na hrvatsku Savudrijsku valu i hrvatsko područje na lijevoj strani Mure pokraj Sv. Martina na Muri.

Stara i pomlađena partijska i medijska nomenklatura koja je pola stoljeća bila gluha i slijepa na sve ono što su Hrvati u Hrvatskoj, Jugoslaviji i u svijetu doživljavali, ta stara nomenklatura na sirenske zvukove starih jugokomunističkih vergleca i danas dobiva sentimentalne ospice, ne mareći što su iza sebe na sve strane ostavili olovne utege svoje vlasti i pune ormara kostura nedužnih žrtava.

Kad se prije nešto manje od deset godina pojavila *Crna knjiga komunizma (Zločini, teror, represije)* hrvatska neokomunistička elita, koja se od svojega poraza – bolje rečeno od gubitka vlasti – 1990. još nije bila dovoljno oporavila, ipak je smogla toliko snage da preko svojih medijskih ekspozitura, u tisku i HTV-u ta knjiga, jedno od ključnih djela za poznavanje razmjera, geneze i anatomije zločina komunizma, dobije što manji publicitet, zapravo da se ne dozna stravična istina o više desetina milijuna žrtava koje je komunizam od Gibraltara do Vladivostoka i od Rta Dobre nade do Baltika ostavio iza sebe.

Na temelju ove stravične bilance nije vidljivo koliki je udio Hrvata u istočnoeuropskoj stavci, pa su oni koji su poubijani u bleiburškim i križnputim okrutnim pokoljima u ovim statistikama izgubljeni, premda se ne bi moglo reći da radova o tim genocidnim pokoljima nije bilo.

Članovi udruge HOS-a

Hraneći svjetske novinske agencije, enciklopedije i leksikone, informativne biltene, velikosrpski agitprop Srpske akademije nauka zajedno s cjelokupnim državnim jugoaparatom, desetljećima je o Hrvatima producirao i širio najcrnje i najnegativnije vijesti, što je velikim dijelom u međunarodnoj javnosti uspijevalo stvoriti stereotip o Hrvatima kao genocidnom narodu. Hrvati su od žrtve – što su u prvoj i drugoj Jugoslaviji odista bili – proglašeni generatorom zločina pa je već unaprijed svaki zločin nad Hrvatima bio amnestiran.

Pitanje Bleiburga, i nakon više od šezdeset godina, za Hrvate nije samo pitanje povijesti – u stilu „neka struka veli svoje, sve drugo znamo“ – nego je to još uvijek i vruće političko, jer se u to uplela reanimirana jugokomunistička recidiva (srbočetnički ustanak 27. srpnja), koja najveću tragediju hrvatskoga naroda – licitirajući pitanje krivnje – konstantno vraća na početke, što ujedno i predstavlja pokušaj skidanja krivnje za zločine s jugoslavenskoga komunističkog vrha. Pitanje Bleiburga – i svih zločina koji se pod tim pojmom podrazumijevaju – istodobno je i eminentno moralno, etičko pitanje. Rješavajući to pitanje, trebali bismo pokazati sposobnost u prevladavanju dnevnih političkih interesa. Neki aspekti najveće tragedije u povijesti hrvatskoga naroda pokazuju da brojne aporije – raspuštanje saborske Komisije za istraživanje ratnih i poratnih žrtava (2002.) – još nisu prevladane, što hrvatsko demokratsku intelektualnu javnost dodatno obvezuje da ne posustane i da se ne obeshrabri u radu na privođenju kraju zacjeljivanja te najveće i najstrašnije hrvatske rane. Nakon vjekova ropstva i bezbrojnih tragedija, Hrvatska još nije podigla niti spomenik neznanom junaku u Zagrebu, a nije podigla niti spomenik neznanom hrvatskoj žrtvi. Sve dotle dok to ne učinimo, na Hrvatskom saboru bi uz hrvatsku trobojnicu trebao trajno visjeti i traurni crni flag – kao znak neoplakane hrvatske nacionalne tragedije.

Izaslanstvo branitelja iz Petrijanca

Nakon *Crne knjige komunizma* (1999.), nakon **Jurčevićeve** knjige *Bleiburg, jugoslavenski poratni zločini nad Hrvatima* (2005.), nakon **Marčinkove** knjige *Mučenička Hrvatska* (2008.), nakon *Dokumenata, Partizanska i komunistička represija i zločini u Hrvatskoj (1944.-1946.)*, nakon **Mijatovićeve** knjige *Bleiburška tragedija i križni put hrvatskoga naroda godine 1945.*, nakon *Hrvatskog žrtvoslova* (1998.) dr. Šeparovića, *Petrinjskog žrtvoslova* i konačno nakon 1300 do sada nađenih grobišta, nakon agresije koju je Hrvatska doživjela od povampirenoga režima te iste

Jugoslavije, Hrvatska nema više pravo na zatvaranje očiju pred monstruoznim zločinima, njihovim razmjerima, kakve svijet i Europa ne pamti. Pristati na to značilo bi pristati da nad pravdom i životom trijumfira izopačeni um zločina. Stojeći danas pred jednim od stotine tisuća kenotafa razasutih po Hrvatskoj i čitavom svijetu, mogu samo na koncu reći neka im se Bog umilostivi i neka im je laka hrvatska i bilo čija zemlja gdje njihove nesretne kosti počivaju».

Na kraju prvog dijela komemoracije prisutnima se obratio prof. dr. Zvonimir Šeparović, predsjednik Hrvatskog žrtvoslovnog društva, koji je rekao: «Čast mi je pribivati ovdje na ovoj tužnoj svečanosti, u ime Hrvatskog žrtvoslovnog društva, koje u svom programu ima istraživanje stradanja ljudi po načelu: svaka žrtva ima ime, svaka žrtva ima svoju vrijednost. Iza svake žrtve ostali su povrijeđeni, neposredno pogođeni, bliski, majke koje su ih oplakale, očevi, braća i sestre, djeca njihova koja su ostala iza njih. Naš je dug prema njima - čuvati uspomenu na njih, održavati sjećanje, ne radi osvete već zbog njih samih, njihova mučeništva, njihove osobne žrtve. Znakovito je da upravo na današnji dan - Dan nezavisnosti Republike Hrvatske - obilježavamo i sjećamo se naših žrtava, i u ovoj se prigodi sjećamo riječi našeg blaženika Alojzija Stepinca, da je "Hrvatska žrtva velikih zala! U temeljima naše Hrvatske su žrtve, brojne žrtve, nebrojene žrtve od kojih mnogima niti imena ne znamo - zna ih samo dragi Bog koji ih je sebi pozvao.

A. Obranić i Lj. Brdar polažu vijenac u ime HDPZ-a

Teška su ova naša vremena. Osporava se naše žrtve. Nepravедno nas se optužuje i sudi zbog nekoga tobožnjeg 'zločinačkog pothvata. A htjeli smo samo osloboditi, imati svoju cjelovitu, slobodnu Hrvatsku. Branili smo se od zločinačkog napada, a ne ugrožavali druge. Na putu do slobode imali smo žrtve koje se sada obezvređuje. To je njihova druga smrt, kad im se ne priznaje pravednost stvari za koju su položili svoje živote.

Ovdje se sjećamo i žrtava komunizma. Veliki naš papa **Ivan Pavao Drugi**, isticao je pri kraju svoga života, na kraju prošlog stoljeća. Ovo naše stoljeće koje se bliži kraju iznjedrilo je prije svega bezbrojne mučenike kao posljedice odnosno plodove nacizma, komunizma te rasnih i plemenskih sukoba. To su bili ljudi raznih društvenih slojeva, koji su trpjeli zbog svoje vjere, koji su svojim životom platili svoju vjernost Kristu i njegovoj Crkvi, ili su zbog te vjernosti odvažno podnosili zatvorske torture i zapostavljanja raznih vrste; nisu pokleknuli pred ideologijama koje su se bile pretvorile u režime strašnih diktatura". Papa je naglasio da uspomenu na svoje mučenike pažljivo branimo i njegujemo. " Tako je govorio veliki papa, sluga Božji Ivan Pavao II.

Dubrovčani su obišli i grobište Pancerica

Smatra se daje u prošlom stoljeću od nacizma i komunizma stradalo više od 150 milijuna ljudi. Komunizam je osudila i Europa, rezolucijom broj 1481 od 25. siječnja 2006. u kojoj je naglašeno: „ Totalitarni komunistički režimi koji su vladali u Srednjoj i Istočnoj Europi bili su, bez iznimke, označeni masovnim povredama ljudskih prava. Pojedinačna i kolektivna ubojstva, i smaknuća, smrti u koncentracijskim logorima, deportacije, mučenja, progone na etničkoj i vjerskoj osnovi, povrjedu slobode savjesti, misli i izražavanja. Počinitelji tih zločina nisu izvedeni pred sud. Parlamentarna skupština osuđuje te zločine i izražava sućut, razumijevanje i priznanje žrtvama tih zločina."

I Hrvatski je sabor osudio te zločine, ali je to učinio jednom mlakom rezolucijom i poslije toga ništa se nije dogodilo. Niti jedna osoba nije osuđena za svoja komunistička zlodjela. Hrvatsko žrtvoslovno društvo je ove godine podnijelo apel hrvatskim vlastima da primijenimo europske standarde na komunističke zločine u Hrvatskoj. Ali za sada bez učinka.

Gosti iz Dubrovnika u crkvi sv. Barbare u Nadkrižovljanu, s vlč. Jankom Bunićem

U ovoj prigodi želim istaći vrijedan rad gospođe Barbare Turk i našeg člana Franje Talana,

predsjednika Društva za obilježavanje grobišta ratnih i poratnih žrtava, Varaždin, koji je već prije desetak godina, kao voditelj Istraživačkog središta Varaždin, Komisije za utvrđivanje ratnih i poratnih žrtava Republike Hrvatske, istraživao i prikupljao podatke o žrtvama ratnih i poratnih stradanja Drugoga svjetskog rata na području Varaždina, posebno u svom rodnom mjestu u općini Cestica, o čemu je izvještavao na hrvatskim žrtvoslovnim kongresima

u Zagrebu, a napisao je i nedavno objavio zanimljivu monografiju pod naslovom *Zapisi iz Cestice*. Franjo Talan je bio vrlo djelatan u pripremi ove tužne prigode i ovdje gdje danas obilježavamo žrtve župe Vratišinec. U svom je radu dobio podršku sada pokojnog, nama dragog biskupa **Culeja**, prvoga varaždinskog biskupa, a sada i mons. biskupa Josipa Mrzljaka. Na kraju utješimo se - žrtve poginulih nisu zaboravljene i nisu bile uzaludne. Svi oni koji u Krista vjeruju bivaju ispunjeni njegovim neuništivim životom, plodovima njegove muke,, smrti i slavnog uskrsnuća. Recimo sa Sv. Ivanom Apostolom: „Blaženi koji umiru u Gospodinu - neka otpočinu od svojih napora, jer ih prate djela njihova". Njihova su djela ova naša slobodna nezavisna mučenička Hrvatska!»

Blagoslov, vijenci i svijeće

Nakon riječi prof. Šeparovića, uslijedio je blagoslov spomen-obilježja. Blagoslovio ga je mons Josip Mrzljak, varaždinski biskup, a tom prilikom okupljenima je čestitao Dan neovisnosti te pozvao na molitvu i spomen na sve stradalnike. Kazavši kako ovih dana građane potresa smrt nevinih ljudi, a istražna tijela ulažu velike napore u njihovo rješavanje, biskup je istaknuo kako je obveza istražiti i smrt brojnih nevinih ljudi iz ne tako davne hrvatske prošlosti za koje nije nitko odgovarao. Dekan Gornjomeđimurskog dekanata i župnik u Štrigovi, **mons. Leonard Logožar**, pročitao je svjedočanstva o pokojnom župniku iz knjige "Hrvatski martirologij".

Nakon blagoslova, vijence su položili i svijeće zapalili predstavnici više udruga iz različitih dijelova Hrvatske. Poslije molitve i polaganja vijenaca i paljenja svijeća, predsjednik Društva pozvao je okupljene na misno slavlje u crkvu u Vratišincu.

Josip Kolarić s gostima iz Dubrovnika

Sudionici komemoracije zatim su se okupili u župnoj crkvi na misi zadušnici za sve poginule mučenike i branitelje te na molitvi za domovinu. S biskupom su suslavili župnik Pavao Mesarić, prijašnji župnik i kanonik preč. Josip Horvat i ostali svećenici. U posjet župi Vratišinec došao je i **vlč. Vjekoslav Pavlović**, župnik župe Sv. Ivana Nepomuka iz Stupnika, koji je sudjelovao kod blagoslova i molitve te u misnom slavlju. Rekao je da je htio vidjeti rodnu župu ubijenoga križovljanskog župnika, vlč Ivana Mađarića, kojeg su u Križovljanu 10. travnja 1941. godine ubili Nijemci. Pod misom

propovijed je održao biskup mons. Josip Mrzljak, a dekan gornjemeđimurskog dekanata mons. Leonard Logožar, župnik župe Sv. Marije Magdalene pročitao je iz "Hrvatskog martirologija" svjedočanstvo o smrti još jednog mučenika, vlč. Ivana Mađarića, župnika župe Križovljan, rodnom iz župe Vratišinec, kojeg su na početku rata ubili nacisti. On je bio prva svećenička žrtva u II. svjetskom ratu na tim prostorima. Misi su nazočili i predstavnici Međimurske županije, predsjednik Županijske skupštine **Vladimir Ivković** i zamjenik župana **Mladen Križaić**.

Druženje iza mise

Nakon mise uslijedilo je druženje, a o radu na očuvanju uspomene na hrvatske branitelje i žrtve u Domovinskom ratu te na utvrđivanju prešućenih hrvatskih žrtava i obilježavanju masovnih grobišta iz Drugoga svjetskog rata i poraća govorili su brojni pojedinci i predstavnici prisutnih udruga (vlč. Pavao Mesarić, prof. dr. Zvonimir Šeparović, Franjo Talan, Barbara Turk, Vladimir Milavec, Zdravko Ivković iz Bjelovara, predsjednik Matica hrvatske ogranak Bjelovar i člana odbora Bjelovarsko-bilogorske županije za obilježavanje prešućenih hrvatskih grobišta na

području te Županije, koji je na susret doputovao u pratnji dr. Dragutina Sudara, predsjednik Udruge Hrvatskih katoličkih liječnika u Bjelovaru, mr. Ivan Biršić, Ivan Levar, Damir Borovčak, Vlatko Ljubičić, Pavao Kancijan i dr.)

Biskup Mrzljak predvodi misu za ubijene svećenike Mađarića i Krodera

Druženje je završeno oko 16 sati, a nakon toga gosti iz Dubrovnika i predsjednik Društva posjetili su crkvu Svete Barbare u Natkrižovljanu. Domaćin je bio vlč. Janko Bunić, a za posjeta općini Cestica zapalili su svijeće na grobištu Pancerica u Otok Virju. Nakon razgledavanja crkve, uz pratnju na orguljama vlč. Bunića, gosti iz Dubrovnika zapjevali su najljepšu marijansku pjesmu, *Rajska djevo, kraljice Hrvata*, autora oca Petra Perice, koji je posljednje godine svog stvaralačkog

svećeničkog života proveo u Dubrovniku s kojeg je nakon ulaska partizana u grad odveden i ubijen na otočiću Daksa. Pokoj mu vječni kao i tolikim hrvatskim mučenicima i žrtvama stradalim i poginulima u višestoljetnoj borbi za očuvanje sna o hrvatsko samostalnosti i slobodi. Posljednji dan posjeta Varaždinskoj županiji goste iz Dubrovnika primio je u gradskoj vijećnici u Varaždinu zamjenik gradonačelnika Ivan Mesek, a nakon prijama u Varaždinskoj biskupiji razgledana je i varaždinska katedrala. Kako je zbog zauzetosti župana i ostalih dužnosnika županije otpao već dogovoreni prijam, gosti iz najudaljenije, Dubrovačke županije iskoristili su za obilazak grada i grobišta Dravska šuma Varaždin, gdje su zapaljene svijeće.

Rodbina i poštovatelji stradalih na misi u župnoj crkvi